

20.08.2018

POL-2018-21552

Jakelun mukaan

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa

Sisäministeriön rajavartio-osasto on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (RVLDno-2016-2066, 3.7.2018). Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle syysistuntokaudella 2018 siten, että se käsiteltäisiin mahdollisimman samanaikaisesti poliisin ja Tullin henkilötietojen käsittelyä koskevien lakiehdotusten kanssa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa. Esitys on henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettavaa lakia (HE 31/2018) täydentävää erityislainsäädäntöä. Ehdotettu sääntely sisältäisi myös eräitä kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia, jotka koskevat erityisesti henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi.

Poliisihallitus pitää ehdotuksia kannatettavina. Viranomaisyhteistyön ja tiedonvaihdon kannalta on tärkeää, että Rajavartiolaitoksen henkilötietosäännökset pyritään saattamaan yhdenmukaisiksi erityisesti poliisin ja Tullin uudistettavina olevien vastaavien säännösten kanssa.

Poliisihallitus lausuu koko poliisihallinnon puolesta. Lausuntoon on sisällytetty myös sisäministeriön rajavartio-osaston erikseen keskusrikospoliisilta pyytämä lausunto.

1 Rekisterinpito

Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiluonnoksen perusteella pääosa tällä hetkellä poliisin rekisterinpidossa olevista poliisiasian tietojärjestelmän tiedoista (tuntomerkki-, kuulutus- ja turvallisuustiedot mukaan lukien) siirtyisivät kokonaisuudessaan Rajavartiolaitoksen esikunnan rekisterinpitoon. Näin merkittävän muutoksen tarpeellisuutta ei ole ehdotuksessa selkeästi perusteltu, eikä sen vaikutuksia arvioitu.

Poliisihallitus esittää, että nykyisin poliisin rekisterinpitoon tallennettavat poliisiasian tietojärjestelmän tiedot jatkossakin olisivat poliisin rekisterinpidossa. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan erityisesti ehdotetun kaltainen tuntomerkkitietojen rekisterinpidon muutos on

rikosperusteisten tuntomerkkietojen osalta tarpeeton, koska pakkokeinolain nojalla taltioitujen tuntomerkkietojen käsittelystä vastaisi jatkossakin esitutkinnan yleistoimivaltaisena viranomaisena poliisi. Käytännön osoituksena poliisin roolista yleistoimivaltaisena esitutkintaviranomaisena, sekä keskeisimpänä rikostorjuntaviranomaisena on se, että poliisille on asianmukaisissa toimivaltuuslaeissa annettu eräänlainen yleiskoordinaatio ja otto-oikeus muiden esitutkintaviranomaisten käsiteltävinä oleviin rikosasioihin.

Keskeisten rikostorjunnallisten tietojen sirpaloituminen usean eri viranomaisen rekistereihin myös vaikeuttaisi rikostorjuntatyötä tarpeettomasti. Ehdotetun kaltainen muutos voisi aiheuttaa myös merkittäviä ja laajoja muutoksia tiedonhallinta ja -luovutusikäntöihin, nykyisiin ja myös tuleviin poliisin tietojärjestelmiin, sekä näiden välityksellä myös tietojen tehokkaaseen yhteiskäyttöön.

Asiaan tulee jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota asianmukaisesti perustellen ja mahdollisten muutosten vaikutukset arvioiden. Yksi vaihtoehto olisi selkiyttää rekisterinpitovastuiden jakautumista lakiluonnoksen 16 §:ssä.

2 Rajaturvallisuuden ylläpitämisen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden välisestä suhteesta

Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan ehdotetussa laissa (3 § 1 mom. 1 k) niitä kotimaassa ja ulkomailla suoritettavia toimenpiteitä, joilla pyritään estämään valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämisestä annettujen säännösten rikkominen ja rajat ylittävästä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat, torjumaan rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistamaan rajanylityksen turvallisuus. Lain 5 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi suoritettava henkilötietojen käsittely kuuluisi tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain soveltamisalaan.

Ehdotetun 6 pykälän mukaan Rajavartiolaitos voi käsitellä henkilötietoja rikoksen selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kuitenkin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitotehtäviin ja muihin poliisitehtäviin liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi tutkinta- ja poliisitehtäviä koskevan pykälän soveltamisalaan silloin, kun sillä on tietosuojadirektiivissä ja rikosasioiden tietosuojalain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla yhteys rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen.

Säännösten perusteella jää epäselväksi milloin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden (YJT) ylläpitämiseen liittyvät tehtävät sekä rajat ylittävän rikollisuuden torjunta olisivat tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan (ehdotettu 5 §) tai rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan (ehdotettu 6 §) kuuluvia. Tällä YJT tehtävien jakautumisella eri säädösperustoihin voi olla osittain ennakoimattomia vaikutuksia viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon, vaikka säännökset on pyritty kirjoittamaan niin, että kaikki tarkoituksenmukainen tiedonvaihto olisi mahdollista. Tiedonvaihdon merkitystä tältä osin ei voi liikaa korostaa

rikostorjunnan ja tietojohdoisen viranomaistoiminnan, tilannekuvan ja kansallisen turvallisuuden takaamisen edellytyksenä.

Poliisihallitus esittää rajaturvallisuuden ylläpitämisen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen välisen suhteen selkiyttämistä vähintään perusteluissa siten, että rikosasioiden tietosuojadirektiivin ja -asetuksen soveltamisalan rajat eivät yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien tehtävien osalta tarpeettomiin tulkintavaikeuksiin ja mahdollisiin ongelmiin tietojen vaihdossa.

Rajat ylittävistä henkilöliikenteestä aiheutuvien YJT uhkien estämisessä on hyvin nopeasti kyse rikosasioiden tietosuojadirektiivin termein " rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattamiseen liittyvistä toimenpiteistä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi", jolloin kyse olisi direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta. Rajat ylittävän rikollisuuden torjunta vaikuttaisi kokonaisuudessaan kuuluvan rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan.

Poliisijohtajan sijaisena
Poliisiylitarkastaja

Janne Paavola

Tiedonhallintapäällikkö

Jari Råman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.08.2018 klo 14:10. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Keskusrikospoliisin lausunto, POL-2018-21552, 15.8.2018

Jakelu

rajavartiolaitos@raja.fi
VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Tiedoksi

Poliisihallituksen yksiköt